

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 165/07-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júna 2007 predbežne prerokoval sťažnosť A. B., Č., zastúpenej advokátkou Mgr. Z. B., B., vo veci namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, s čl. 2 ods. 2 a s čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a základných práv na súdnu ochranu a rovnosť účastníkov podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 5/2006 z 15. novembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť RNDr. A. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. mája 2007 doručená sťažnosť A. B., Č. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, s čl. 2 ods. 2 a s čl. 7

ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základných práv na súdnu ochranu a rovnosť účastníkov podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a podľa čl. 152 ods. 4 ústavy uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 5/2006 z 15. novembra 2006.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Čadca (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 575/2001 sa sťažovateľka návrhom podaným 16. júla 2001 domáhala ochrany osobnosti „*vo forme priznania morálnej satisfakcie a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch*“ proti spoločnosti P., a. s., B. (ďalej len „odporca“). Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 575/2001-186 z 20. januára 2005 vyhovel návrhu sťažovateľky v celom rozsahu. Na základe odvolania odporcu proti uvedenému rozsudku krajský súd napádaným uznesením sp. zn. 6 Co 5/2006 z 15. novembra 2006 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa sťažovateľky je rozhodnutie krajského súdu „*zjavne neodôvodnené z ústavného hľadiska neospravedliteľné*“, pretože podľa jej názoru sa krajský súd „*nevysporiadal s obsahom tých tvrdení, ktoré boli prednesené v môj prospech*“; aj napriek tomu, že podľa sťažovateľky krajský súd dospel na základe dokazovania vykonaného v prvom stupni k iným skutkovým záverom ako okresný súd, neopakoval dôkazy, čím konal v rozpore s označenými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a napokon podľa sťažovateľky krajský súd na jej vec nesprávne aplikoval novelizované ustanovenie § 155 ods. 3 OSP (účinné od 1. septembra 2005).

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

„(...) *Odvolací súd aplikoval na daný prípad novelizované znenie ustanovenia § 155 ods. 3) O. s. p., čo je v rozpore s platnou právnou úpravou limitujúcou uplatnenie novely (zák. č. 341/2005 Z. z.) Občianskeho súdneho poriadku v súdnych konaniach, ktoré sú v štádiu odvolacieho konania.*

Namietam, že takýmto postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu mojich základných práv, odvolací súd nerešpektoval všeobecne uznávanú zásadu, ktorá bola zhmotnená v prechodných ustanoveniach zákona č. 341/2005 Z. z., t. j., že neskorší právny

predpis (lex posterior) nesmie zhoršiť, resp. zrušiť nadobudnuté práva.

Odvolací súd založil neprípustný stav, keďže so spätnou účinnosťou bol dodatočne v môj neprospech zmenený právny stav, resp. dôvod, vychádzajúci z predchádzajúceho právneho stavu.

Namietaný postup odvolacieho súdu je nezlučiteľný s princípmi právneho štátu, princípmi právnej istoty a ochrany dôvery v právny poriadok, najmä princípu zákazu retroaktivity.

Odvolacie konanie bolo začaté na základe odvolania odporcu zo dňa 03. 12. 2005, ktorý podal odvolanie z dôvodu, že prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. (str. 2 ods. 3 odvolania).

Som toho názoru, že odvolací súd porušil ust. § 212 ods. 1) O. s. p., podľa ktorého Odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný. a § 213 ods. 1) O. s. p.: Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 4., ods. 2) Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám. Odvolací súd vôbec neopakoval dôkazy, nepostupoval podľa citovaných zákonných ustanovení, a teda porušil moje ústavné právo na súdnu ochranu, na spravodlivý súdny proces.

V súvislosti s konštatovaním odvolacieho súdu, na str. 4 ods. 3 rozsudku, že: Okresný súd vôbec nedokazoval skutočnosti zamerajúce sa na pravdivosť výrokov, no vo výroku rozsudku konštatoval ich nepravdivosť., namietam, že tento záver odvolacieho súdu je v rozpore priebehom prvostupňového konania ako aj s obsahom odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia. Dokazovanie pred súdom prvého stupňa bolo vykonávané v súlade s ust. § 120 ods. 1) O. s. p., pričom prvostupňový súd vykonal všetky dôkazy, ktoré na preukázanie pravdivosti svojich tvrdení odporca navrhol a označil. Dokazovanie bolo priamo zamerané na preukázanie pravdivosti tvrdení účastníkov, t. j. najmä pravdivosti napadnutých výrokov, ako aj vzniku a intenzite ujmy. Odporca ani v rámci odvolacieho konania nenamietal neúplnosť zistenia skutkového stavu veci, ani nenavrhol ďalšie dôkazy, na preukázanie svojich tvrdení (§ 205 ods. 2) písm. c) a e) O. s. p.).

Z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia vyplýva, že súd prvého stupňa vykonané

dôkazy vyhodnotil každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti v súlade s § 132 O. s. p., pričom súd výstižne, jasne a stručne vysvetlil dôvody rozhodnutia (v súlade so zásadami podľa ust. § 157 ods. 2 O. s. p.

Vzhľadom na uvedené, tieto závery odvolacieho súdu, ktorými spochybnil vecnú, hmotno-právnu a procesnú správnosť prvostupňového rozhodnutia, považujem za zjavne neodôvodnené z ústavného hľadiska neospravedliteľné, majúce za následok porušenie mojich základných práv na súdnu ochranu, spravodlivé súdne konanie, ktoré musí byť v súlade so zásadami Občianskeho súdneho konania.

Odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí s vyjadreniami oboch účastníkov prednesenými v odvolacom konaní nevyporiadal rovnako, pričom rozsiahle tvrdenia prezentované odvolaciemu súdu v súlade so zásadou ústnosti konania na odvolacom pojednávaní, ktoré podrobne vyvracali jednotlivé odvolacie námietky odporcu, odvolací súd vo svojom rozhodnutí vôbec neuviedol, a obmedzil sa iba na krátke formálne konštatovanie (str. 3 ods. 1 rozsudku). Odvolací súd sa nevyporiadal s obsahom tých tvrdení, ktoré boli prednesené v môj prospech.

Vzhľadom na uvedené, som toho názoru, že odvolací súd nerešpektoval zásadu spravodlivého občianskeho súdneho konania, pričom bolo porušené moje právo na nestranný, nezaujatý súd. (...)

Namietam, že bolo porušené najmä moje základné právo:

- právo na spravodlivé súdne konanie - spravodlivé, nezávislé a nestranné prejednanie vecí, ktoré mi zaručuje čl. 6 ods. 1 Dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1, ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 5 Ústavy.

- právo na súdnu ochranu, právo na rovnosť účastníkov, ktoré mi garantuje čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1, čl. 152 ods. 4 Ústavy.“

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné práva sťažovateľky - právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 1 ods. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na súdnu ochranu, právo na rovnosť účastníkov, podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1, čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, Uznesením Krajského súdu v Žiline

č. k.: 6Co/5/2006 zo dňa 15. novembra 2006, porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 6Co/5/2006 zo dňa 15. novembra 2006 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie a rozhodovanie.

Krajskému súdu v Žiline sa prikazuje, aby obnovil stav pred porušením práv sťažovateľky.

Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške = 1,- Slovenskej koruny, ktoré je porušovateľ povinný zaplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľke sa priznáva právo na náhradu trov konania, ktoré je porušovateľ povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti tohto nálezu. (...)

Zároveň žiadam, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol podľa § 52 ods. 2) zák. č. 38/1993 Zb. o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom

predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03, I. ÚS 77/05).

1. Sťažovateľka v prvom rade namietala porušenie svojho základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podstata námietok sťažovateľky ohľadom porušenia označených práv uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Co 5/2006 z 15. novembra 2006 je založená na jej tvrdení o nesprávnej aplikácii novelizovaného ustanovenia § 155 ods. 3 OSP na jej prípad (bod 1.1), ako aj na ňou tvrdenej nesprávnosti záverov krajského súdu, ku ktorým dospel na základe nedostatočného dokazovania v rámci ktorého nezohľadnil argumenty sťažovateľky svedčiace v jej prospech (bod 1.2).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu (na spravodlivé súdne konanie) s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda právo na spravodlivý proces sa nezaručuje iba čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale je implikované aj v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy, a to v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 71/97).

Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska súladu či nesúladu s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav.

Inými slovami povedané skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Z odôvodnenia sťažnosťou napádaného rozsudku najvyššieho súdu vyplýva nasledovné:

«(...) Krajský súd považuje rozsudok okresného súdu za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, z ktorého nie je možné zistiť, akými úvahami sa súd spravoval, ktoré skutočnosti mal za preukázané a ktoré nie, ako vyhodnotil dôkazy a ako dospel

ku svojim právnym záverom. Rozsudok bez riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E. R. T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) je potrebné považovať za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 457 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Odôvodnenie rozsudku okresným súdom obsahovalo skôr len teoretické úvahy o práve na ochranu osobnosti. Samotné odôvodnenie rozhodnutia vo veci samej je mimoriadne stručné a nedostatočné.

Jednotlivé výroky, ktoré mali zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľky, ktoré pozostávajú z viacerých výrokov uverejnených vo viacerých článkoch, nemožno považovať za jeden celok, ale je potrebné sa každým výrokom zaoberať, osobitne a osobitne posúdiť jeho nepravdivosť, či je ho možné považovať za nepravdivý a ak áno, z akých dôvodov. Zároveň je potrebné súčasne zodpovedať, či sa jedná o výrok vykonštruovaný a zavádzajúci, či hrubo znevažuje občiansku a ľudskú dôstojnosť navrhovateľky a či neoprávnene zasahuje do práva na ochranu osobnosti, súkromia a súkromného života navrhovateľky. Hoci súd svojim rozsudkom rozhodol o tom, že označené výroky sú nepravdivé, zavádzajúce, vykonštruované, hrubo znevažujúce občiansku, ľudskú dôstojnosť, neoprávnene zasahujú do práva na ochranu osobnosti, súkromia a súkromného života navrhovateľky, svoje rozhodnutie nenáležite odôvodnil. Okresný súd vôbec nedokazoval skutočnosti zamerajúce sa na pravdivosť výrokov, no vo výroku rozsudku konštatovali ich nepravdivosť. Neuvedol, z ktorých skutočností mal preukázanú nepravdivosť jednotlivých výrokov, neuvedol, ktoré výroky a ako znevažujú navrhovateľkinu česť a ľudskú dôstojnosť a neoprávnene zasahujú do súkromia, ktoré skutočnosti mal za preukázané a z ktorých dôkazov vychádzal. Okresný súd nesprávne posudzoval výroky, ako celok a zároveň nesprávne vychádzal z názoru,

že kumulatívne museli nastať všetky dôsledky od nepravdivosti až po zásah do súkromia.

Okresný súd sa takisto vôbec nevysporiadal so skutočnosťou tvrdenu odporcom o tom, že o vzťahu navrhovateľky a p. B., ako aj o jej osobe bolo zverejnených značné množstvo publicistických a spravodajských článkov a správ, pričom odporca označil dané správy a periodiká, ktoré takéto informácie zverejnili. Pri rozhodovaní o priznaní nemajetkovej ujmy je potrebné rozlišovať, či bol tvrdený zásah do osobnostných práv navrhovateľky spôsobený len konaním odporcu, alebo aj prostredníctvom iných informačných prostriedkov. Bez ďalšieho skúmania nemožno vysloviť záver, že k zásahu do práv navrhovateľky došlo len konaním odporcu. Je potrebné rozlišovať najmä to, kto zverejnil takéto informácie ako prvý, v akom rozsahu boli danou osobou zverejnené informácie vo vzťahu k ostatným dostupným informáciám, či išlo o prevzatie správy, zverejnenie faktu, alebo úvahu. Je nesporné, že odporkyňa má právo výberu domáhať sa ochrany len voči niektorým subjektom, ktoré porušili jej právo alebo len voči niektorému a voči ostatným nie. Takisto nemajetkovú ujmu nemožno považovať za škodu, ktorú by bolo možné rozdeliť podielom aj medzi ostatných porušiteľov, ale za určité zadosťučinenie za obzvlášť závažné porušenie osobnostných práv viazané na každé jednotlivé porušenie práva. Avšak rôzne zverejnenie údajov, to či boli dostupné aj v iných prostriedkoch, či boli zverejnené skôr aj nejakým iným subjektom, to v akom rozsahu mohlo zverejnenie zo strany odporcu samo o sebe a u akého okruhu adresátov spôsobiť ovplyvnenie mienky a podobne, je podstatné pre priznanie výšky náhrady zadosťučinenia.

Súd je pri svojom rozhodovaní podľa § 135 ods. 1 druhá veta O. s. p. viazaný aj rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Okresný súd pri svojom rozhodnutí vôbec neprihliadal na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v otázkach podľa čl. 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktoré tvoria materiálny prameň práva a sú vyššej právnej sily ako zákonná úprava. Okresný súd sa vôbec nevysporiadal so základným právom odporcu ustanoveným v čl. 26 a čl. 154 Ústavy SR ako aj čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv, podľa ktorého každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam,

teda či bol dôvodný legitímny záujem spoločnosti byť informovaný o súkromnom živote navrhovateľky ako političky, ktorá zastávala významné miesto podpredsedníčky vládnej strany, najmä ak sa jednalo o priateľstvo s cudzincom, v tom čase so zastretou minulosťou, na ktorého bol vydaný zatykač, a ktorý vyvíjal na území SR výrazné ekonomické aktivity.

Okresný súd pri rozhodovaní neprihliadal na ust. § 135 ods. 1 veta druhá O. s. p., rozhodol bez ohľadu na záväzné rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva o ľudských právach a slobodách najmä v súvislosti s článkami dohovoru čl. 8 a čl. 10.

Európsky súd pre ľudské práva vydal viacero rozhodnutí týkajúcich sa práva na slobodu prejavu (čl. 10 Dohovoru) ako aj práva na ochranu súkromia (čl. 8 Dohovoru). Európsky súd pre ľudské práva jednoznačne rozhodol o tom, že voči „verejným osobám“ (pod ktorými sa rozumejú spoločnosti známe osoby), najmä vo vzťahu k vláde alebo politikovi sú hranice prípustnej kritiky širšie, než vo vzťahu k súkromnej osobe. Politik sa nevyhnutelne a vedome vystavuje pozornej kontrole svojich činov a gest tak zo strany novinárov, ako aj zo strany občanov. Preto musí prejavovať väčšiu toleranciu najmä vtedy, keď sám sa dopúšťa konania, ktoré môže byť terčom kritiky. Aj on má samozrejme právo na ochranu povesti, a to aj mimo rámca súkromného života, avšak táto ochrana musí byť v rovnováhe so záujmami slobodnej diskusie politických otázok, pričom výnimky z práva na slobodu prejavu musia byť interpretované užšie ako obvykle. Novinárska sloboda zahŕňa do určitej miery preháňanie a dokonca aj provokáciu (rozhodnutie ESLP vo veci Prager Oberschlick proti Rakúsku z 1. 7. 1997). Toto rozhodnutie vychádzalo z rozhodnutia vo veci Castells proti Španielsku z 23. 4. 1992, ktorým bolo konštatované, že hranice kritiky vlády a verejne činných osôb sú širšie ako hranice prípustnej kritiky súkromných osôb. Ďalej zo strany ESLP bolo konštatované, že aj keď tlač nesmie prekročiť pevne vymedzené hranice, najmä na ochranu cti tretích osôb náleží jej oznamovať informácie a myšlienky verejného záujmu a s touto funkciou je spojené právo verejnosti získať a obdržať informácie. Tlač musí v demokratickej spoločnosti zohrávať dozornú úlohu a upozorňovať na možné problémy, nežiaduce javy a podobne (rozsudok vo veci Thorgeir Thorgeirson proti Islandu, Jersild proti Dánsku z 23. septembra 1994, rozsudku Goodwin proti Spojenému kráľovstvu z 27. marca 1996).

Európsky súd pre ľudské práva považuje slobodu prejavu zakotvenú v čl. 10 Dohovoru za jeden z hlavných základov demokratickej spoločnosti a predstavuje jednu

z prvoradých podmienok pokroku a rozvoja každého jednotlivca. S výhradou podľa odseku 2 článku dohovoru platí nielen pre informácie alebo myšlienky prijímané pozitívne alebo považované za neškodné, ale tiež pre tie informácie, ktoré šokujú či znepokojujú, čo je dané záujmom zachovania plurality, tolerancie a ducha otvorenosti, bez ktorých nie je možné fungovanie demokratickej spoločnosti (rozsudok vo veci Incal proti Turecku z 9. 6. 1998, obdobne aj Lehideux a Isorni proti Francúzsku z 23. 9. 1998, Open door a Dublin Well Woman proti Irsku, 1992, Vogt proti Nemecku, 1995).

Európsky súd v rozhodnutí De Haes a Gijssels proti Belgicku, v roku 1997 zdôraznil nevyhnutnosť rozlišovania medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami s tým, že existenciu faktov možno dokázať, zatiaľ čo pravdivosť hodnotiaceho úsudku nemožno dokázať (rozsudok Lingens proti Rakúsku z 8. júla 1986), pričom sloboda prejavu sa vzťahuje nielen na „informácie“ alebo „myšlienky“ prijímané priaznivo alebo na tie, ktoré sa považujú za neškodné či bezvýznamné, ale aj na tie, ktoré šokujú, urážajú alebo znepokojujú štát či akúkoľvek časť populácie. Navyiac, sloboda tlače zahŕňa aj istý stupeň preháňania, dokonca aj provokácie (obdobne aj vo veci Prager a Oberschlick proti Rakúsku, Fressoz a Roire proti Francúzku z 21. 2. 1999).

Ďalšiu zásadu stanovil Európsky súd pre ľudské práva rozhodnutím vo veci Bladet Tromso a Stensaas proti Nórsku, kde sa vyslovil, že tlač, pokiaľ prispieva k verejnej diskusii o záležitostiach legitímneho záujmu a má bežné právo spoliehať sa na obsah oficiálnych správ bez toho, aby bola povinná vykonávať nezávislý prieskum, pretože inak by bola podkopaná rola „strážneho psa“, ktorú nepochybne tlač zohráva, teda právo informovať a právo verejnosti byť informovaná. Prejednáwanej veci je skutkovo veľmi blízky rozsudok ESPP Karhuvaara Iltalehti proti Fínsku z 16. novembra 2004, kde konštatoval s poukazom na rozhodnutie Castells proti Španielsku a Carolina von Hannover proti Nemecku, že verejnosť má právo byť informovaná a toto právo sa za určitých osobitných okolností môže vzťahovať aj na aspekty súkromného života verejne činných osôb, najmä ak ide o politikov. Je pochopiteľné, že tlač sa snaží upútať pozornosť čitateľov a tento zámer je legitímny, ak slúži popri podpore predaja novín aj na určité objasnenie udalostí, teda zámerom je upútať verejnosť na riešenie určitej spoločenskej otázky.

Európsky súd sa vyslovil, že obmedzenie slobody vyjadrovania je náležité len za určitých okolností, miera a vymedzenie boli stanovené v rozhodnutí o neprijatí sťažnosti

ESLP vo veci Société Prisma Presse proti Frans cku z 1. júla 2003, Carolina von Hannover proti Nemecku.  ivot politika je chr nen , ak je jediným  c lom pre jeho zverejnenie uspokojiť zvedavosť verejnosti a vytvoriť lukratívny obchod pre m di . Dokonca aj keď sú osoby známe verejnosti, informácie o súkromných aspektoch ich života musia prispievať k diskusii o problémoch vo verejnom záujme spoločnosti, teda bez verejného záujmu nie je dan  dôvod zásahu do súkromia aj verejných osôb. Podstatn  miera mantinelov bola stanoven  v rozhodnutí vo veci Caroline von Hannover proti Nemecku z 24. 6. 2004, v ktorom bol vysloven  z v zn  právny názor; že síce sloboda prejavu zahr na aj zverejnenie fotografií, avšak jedná sa o oblasť, v ktorej ochrana práv a povesti iných je osobitne d le it  a zverejnenie obrazových záznamov nie je d vodn , pokiaľ sa netýka rozširovania „myšlienok“, ale ide len o oby ajn  zobrazenie obsahujúce veľmi osobn  alebo dokonca intímne „informácie“ o osobe bez legitímneho cieľa informovať o určitej skutočnosti vo verejnom záujme. Je potrebné nájsť rovnováhu medzi ochranou súkromného života a slobodou prejavu, ktor  sa musí prejaviť v tom, či zverejnen  fotografie a články prispievajú k diskusii o záležitostiach všeobecného záujmu. Verejnosť nem ze mať právo na informácie o súkromnom živote verejne známych osobnosťi vo všetkých prípadoch. Aj keby verejn  záujem, akým je obchodn  záujem časopisov na zverejnen  fotografií a článkov, existoval, ich tak to záujmy bez sledovania legitímnych cieľov musia ustúpiť právu na ochranu súkromného života.

Podľa rozhodnutia ESLP vo veci X proti Islandu, z 18. mája 1976 právo na súkromie je nielen právo na rešpektovanie súkromného života, teda práva na život podľa vlastných predstáv chráneného pred publicitou, ale zahr na aj právo na zakladanie a rozvíjanie vzťahov s inými ľuďmi, najmä v citovej oblasti v záujme rozvoja a naplnenia svojej vlastnej osobnosti.

Okresný súd bude musieť pri svojom rozhodnutí vziať zreteľ nielen na všeobecne z v zn  právne predpisy, ale sa vypoariadať aj s t m, či konanie odporcu bolo alebo nebolo v súlade s jeho právami na slobodu vyjadrovania a právom verejnosti na informácie v spojení s právnymi otázkami riešenými ESLP.

V konaní je taktiež potrebné rozlišovať, či navrhovateľke bola ujma bola sp soben  zverejnen m určitých údajov alebo samotnou skutočnosťou priateľstva medzi navrhovateľkou a p. B. B. ako priateľ, neskôr manžel navrhovateľky, sa stal známou

osobnosťou nielen v súvislosti s priateľstvom a blízkym vzťahom s navrhovateľkou, ale aj jeho podnikateľskými aktivitami, trestným stíhaním zo strany Ruskej federatívnej republiky, držbou pasov viacerých štátov, šetrením zo strany colných úradov SR a pod.. Zároveň tieto okolnosti je potrebné vziať do úvahy, či je dané aj legitímne právo verejnosti záujmu o vzťah navrhovateľky ako verejne činnej osoby, ústavnej činiteľky a jej priateľa a právo médií podrobiť tento vzťah hodnoteniu a kritike.

Ďalej je potrebné rozlišovať, či sa jedná zo strany odporcu o uverenie úvah, názorov alebo faktov. Už s poukazom na citované rozhodnutie ESELP (De Haes a Gijssels proti Belgicku, v roku 1997) ako aj ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR, bude úlohou okresného súdu posúdiť obsah článkov v spojení so štýlom prezentovania údajov, charakterom zverejnenia, zaradenia článku do určitej rubriky, ako aj celkového charakteru zverejňujúceho média, a zaujať stanovisko, či sa jedná o uvedenie faktov alebo o hodnotiace úvahy autora. Nemožno súhlasiť s názorom okresného súdu, že pri zásahu do súkromia je prípustná len kritika. Prípustné sú akékoľvek primerané úvahy, ktoré nútia adresáta sa zamýšľať nad určitým spoločenským problémom, majú za cieľ vyvolať, diskusiu, upútať pozornosť. Súd je vtedy oprávnený hodnotiť len to, či obsahom nebola vyvolávaná určitá klamná predstava objektívne spôsobilá vyvolať u adresáta nesprávne a klamlivé závery, teda že by zverejnenie údajov vyvolávalo nesprávny úsudok alebo podsúvalo nesprávny záver.

Preto bude povinnosťou okresného súdu opätovne vec prejednať a posúdiť podľa vyššie uvedených kritérií a pokynov krajského súdu. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti bolo potrebné rozsudok okresného súdu zrušiť podľa ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O. s. p. a vec bola vrátená na nové konanie a rozhodnutie.»

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd zdôvodnil svoje právne závery vyčerpávajúcim spôsobom, zohľadniac adekvátnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva sa vysporiadal s kľúčovými skutočnosťami tvoriacimi základ jeho právneho názoru, ktorý aj ústavný súd považuje za ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajský súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné zrušiť rozhodnutie okresného súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

1.1 Podľa tvrdenia sťažovateľky tým, že krajský súd aplikoval na jej prípad novelizované ustanovenie § 155 ods. 3 OSP zavedené novelou Občianskeho súdneho poriadku č. 341/2005 Z. z. s účinnosťou od 1. septembra 2005, krajský súd konal podľa nej „(...) v rozpore s platnou právnou úpravou limitujúcou uplatnenie novely (zák. č. 341/2005 Z. z.) Občianskeho súdneho poriadku v súdnych konaniach, ktoré sú v štádiu odvolacieho konania. Namietam, že (...) odvolací súd nerešpektoval všeobecne uznávanú zásadu, ktorá bola zhmotnená v prechodných ustanoveniach zákona č. 341/2005 Z. z., t.j., že neskorší právny predpis (*lex posterior*) nesmie zhoršiť, resp. zrušiť nadobudnuté práva“.

V súvislosti s uvedenými tvrdeniami sťažovateľky ústavný súd poukazuje na nasledovné fakty. Zákonom č. 341/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 341/2005 Z. z.“), došlo s účinnosťou od 1. septembra 2005 okrem iného aj k novelizácii § 155 ods. 3 OSP, podľa novelizovaného znenia ktorého: „*Účastník konania má právo uverejniť právoplatné rozhodnutie súdu okrem rozhodnutí týkajúcich sa maloletých. Súd môže účastníkovi, ktorého návrhu sa vyhovel, priznať v rozsudku právo uverejniť rozsudok na náklady účastníka, ktorý v spore neuspel, vo veciach ochrany práv porušených alebo ohrozených nekalým súťažným konaním, vo veciach ochrany práv spotrebiteľa, vo veciach ujmy na zdraví spôsobenej pri poskytovaní zdravotníckej starostlivosti a vo veciach ochrany osobnosti. Vo výroku rozsudku určí na základe návrhu rozsah, formu, spôsob uverejnenia a sumu nákladov na uverejnenie, prípadne výšku preddavku, ktorý je potrebné zložiť účastníkovi konania, ktorého návrhu sa vyhovel.*“

Podľa prechodných ustanovení zákona č. 341/2005 Z. z. účinných od 1. septembra 2005, konkrétne podľa ustanovenia § 372 I ods. 2: „*Začaté konania o odvolaní a dovolaní, o ktorých odvolací súd alebo dovolací súd nerozhodol do 31. augusta 2005, sa dokončia podľa práva platného do 31. augusta 2005.*“

V sťažnosti sťažovateľka uvádza: „*Odvolacie konanie bolo začaté na základe odvolania odporcu zo dňa 03. 12. 2005 (...)*“, t. j. z uvedeného vyplýva, že napádané odvolacie konanie bolo začaté až po 31. auguste 2005, takže krajský súd pri svojom rozhodovaní už nebol viazaný prechodným ustanovením § 372 I ods. 2 novelizovaného znenia OSP a na prípad sťažovateľky mohol bez ďalšieho aplikovať novelizované znenie § 155 ods. 3 OSP (účinné od 1. septembra 2005).

Vzhľadom na uvedené sa podľa názoru ústavného súdu závery krajského súdu nejavia ako svojvoľné (arbitrárne) a rovnako aplikácia príslušných ustanovení OSP nie je popretím ich podstaty či zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa so skutkovým a právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov.

1.2 Námietku porušenia základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie sťažovateľka založila aj na tvrdeniach o nesprávnosti záverov krajského súdu, ku ktorým mal dospieť na základe nedostatočného dokazovania, v rámci ktorého nezohľadnil dôkazy ktoré svedčili v jej prospech, čo v konečnom dôsledku viedlo podľa nej aj k porušeniu práva na nestranný a nezaujatý súd.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd pripomína, že podľa ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, I. ÚS 276/06). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Z napádaného rozhodnutia krajského súdu ústavný súd nezistil, že by krajský súd dospel k odlišnému právnemu posúdeniu merita veci v porovnaní s právnou kvalifikáciou vyslovenou okresným súdom, t. j. krajský súd v porovnaní s okresným súdom nevyslovil odlišné právne stanovisko, ktoré by v ďalšom konaní zaväzovalo okresný súd pri právnej kvalifikácii zisteného skutkového stavu, na základe čoho by sa dal predvídať výsledok opätovného prerokovania veci okresným súdom. Práve naopak krajský súd napádaným rozhodnutím poukázal iba na procesné a skutkové pochybenia okresného súdu (nedostatok dokazovania, nevykonateľnosť výrokovej časti rozsudku a pod.) a pre ďalší procesný postup okresného súdu určil iba záväzné pokyny na ich odstránenie s tým, že podľa týchto pokynov „(...) bude povinnosťou okresného súdu opätovne vec prejednať a posúdiť (...)“.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že konanie vo veci sťažovateľky nie je právoplatne skončené a je na nej, aby aj v ďalšom konaní okresného súdu predkladala dôkazy svedčiace v jej prospech, prípadne aby predkladala dôkazy argumentačne popierajúce tvrdenia odporcu, čím môže dosiahnuť nápravu ňou tvrdeného nedostatku v zisťovaní skutkového stavu krajským súdom, ktorý podľa jej tvrdenia nezohľadnil dôkazy svedčiace v jej prospech.

Pokiaľ ide o tvrdenia sťažovateľky, že postupom krajského súdu došlo k porušeniu jej práva na nestranný a nezaujatý súd, ústavný súd poznamenáva, že z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľka mala možnosť vyjadriť sa a predkladať dôkazy k prejednávanej veci prostredníctvom svojej právnej zástupkyne na odvolacom pojednávaní rovnako ako odporca, takže krajský súd voči nej nepostupoval diskriminačne, resp. zaujato (čl. 47 ods. 3 ústavy). Napokon vo vzťahu k namietanej nezaujatosti krajského súdu mala sťažovateľka na zjednanie nápravy k dispozícii iný procesný prostriedok (námietačka zaujatosti), prostredníctvom ktorého však nezaujatosť krajského súdu nespochybnila.

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napádaným uznesením krajského súdu a namietaným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. V spojení s namietaným porušením práva na spravodlivé súdne konanie sťažovateľka namietala aj porušenie čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2 a čl. 7 ods. 5 ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu namietanie porušenia práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím všeobecného súdu v spojení s označenými článkami ústavy znamená, že takéto rozhodnutie musí mať napr. zákonný podklad (čl. 2 ods. 2 ústavy) súladný s medzinárodnoprávnou úpravou o základných právach a slobodách, ktorou je Slovenská republika viazaná (čl. 1 ods. 2, čl. 7 ods. 5 ústavy) a nemôže byť prejavom svojvôle (čl. 1 ods. 1 ústavy).

Vzhľadom na ústavným súdom konštatované nezistenie porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nemohlo v ich spojitosti dôjsť ani k porušeniu zásad uvedených v č. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2 a čl. 7 ods. 5 ústavy. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že porušenie uvedených zásad má charakter porušenia základného ústavného práva v zásade iba vtedy, ak je spojené zároveň s porušením aj iného základného práva.

Uvedené závery boli podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. Sťažovateľka v petite sťažnosti namietala v spojitosti s označeným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy aj porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Zásada rovnosti strán v procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o právach a povinnostiach ktorých rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 121/02, IV. ÚS 35/02). Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré

zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu v sebe obsahuje aj zásadu zaručujúcu pre každú stranu mať v procese rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane (m. m. IV. ÚS 35/02, IV. ÚS 159/05).

Pretože v preskúmvanej veci pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel ústavný súd k záveru o nedostatku priamej príčinnej súvislosti medzi napádaným uznesením krajského súdu a možným porušením základného práva sťažovateľky upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy, v nadväznosti na to nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, preto ústavný súd dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti aj v tejto časti.

4. Sťažovateľka namietala, že uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Co 5/2006 z 15. novembra 2006 došlo aj k porušeniu čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy.

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnicstvo nezávislé a nestranné sudy.

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa názoru ústavného súdu tieto ustanovenia ústavy vyjadrujú princípy právneho štátu, resp. určujú právny základ rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nemožno ich samostatne aplikovať (a teda ani namietat' ich porušenie) v konaní o porušení individuálnych základných práv a slobôd fyzických osôb alebo právnických osôb podľa

čl. 127 ústavy prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 24/98, II. ÚS 810/00).

Pretože sťažovateľka namietala porušenie označených článkov ústavy, ktorých porušenie nie je možné samostatne namietat' pred ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy, bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

K tomuto rozhodnutiu sa podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripája odlišné stanovisko sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2007